

Til Riksantikvar Hanna Geiran og Byantikvar Janne Wilberg.

Kopi: Byråd for miljø og samferdsel, Bydel Nordre Aker, Bymiljøetaten ved Postmottak, Knut Johansson, Karianne Johansson og Bjørnar Johansen, Maridalens Venner og Sørbråten Vel

Bekymring for viktige kulturminner i Maridalen.

Forslag om opprettelse av kulturminneområder.

I utmarka langs Maridalens østside fra Grytebekken i sør til bebyggelsen Sørbråten i nord er det påvist et særdeles stort antall kulturminner. Det dreier seg i hovedsak om fangstanlegg, kullgroper og kullmiler, men også gamle veifar, hustuffer, rydninger, gamle steinbrudd og en tjæremile. Det er oppdaget flere kulturminner (spesielt kullgroper) enn det som pr dato framkommer av Byantikvarens gule liste på kart, og det er sannsynlig at ytterligere flere vil kunne påvises ved grundigere undersøkelser.

Storparten av kulturminnene er konsentrert og fordelt på tre områder:

1. Straks nord for Grytebekken ved Monsetangen, og på begge sider av Gjøvikbanen sør-øst for Sander gård. (Oslo Kommune er grunneier på vestsida av jernbanen og Løvenskiold på østsida.)
2. På et område lokalt benevnt Saras Telt på begge sider av Greveveien midtveis mellom Sanderberget og Sandermosen st. Her er tettheten av kulturminner spesielt høy. (Grunneier: Oslo Kommune.)
3. Øst for Sandermosveien og nord og sør for Sørbråtaveiens nederste del. (Grunneier: Oslo Kommune.)

Bortsett fra en noe dårlig informasjonstavle på Monsetangen om de nærmeste kulturminnene der, er det ingen informasjon om kulturminnene ute i marka, og de kan lett bli utsatt for skade ved ukyndig bruk av terrenget. Alle feltene er gjennomskåret ferdselsårer, så hvor mange minner som trolig har gått tapt som følge av disse anleggene, er ukjent. Alle de tre områdene er utsatt for press fra et stadig mer omfattende friluftsliv og - idrett samt stadige nye ønsker om tilrettelegging. Spesielt aktuelt nå er forslag om anlegg av terrengsykkelløyper gjennom områdene.

Undertegnede foreninger / organisasjoner er bekymret for de skader økt bruk av områdene kan påføre kulturminnene og deres miljøer. Selv om de fleste kulturminnene har status som fredet, er dette lite til hjelp når den generelle kunnskapen om dem er fraværende hos de fleste av brukerne i områdene. Vi har derfor et stort ønske om at områdene gis status som kulturminneområder med tilhørende lokal informasjon med beskrivelser, verneverdier og henvisninger til Kulturminneloven, og at det ikke tillates hverken nye anlegg for idrett og friluftsliv eller utvidelser av eksisterende veier og stier innen områdene.

Vi tror de aktuelle områdene også er unike i Oslo-sammenheng: De ligger like under øvre marine grense (220 m.o.h), som ved avslutningen av siste istid genererte store mengder av løsmasser. Mens de mest næringsrike løsmassene egnet seg for jordbruk, var løsmasser med sand og grus som hovedbestanddel godt egnet for utmarksnæringer som fordret graving av groper i bakken. Omtrent i hele Oslo følger byggegrensa /markagrensa øvre marine grense, hvilket skyldes at løsmassene er god byggegrunn samt godt egnet for masseuttak, og da med påfølgende fjerning av kulturminner. Jernbanen som ble åpnet gjennom Maridalen år 1900 ville også ha dannet grunnlag for storstilt utbygging her, men områdene ble spart av hensyn til at de ligger i byens viktigste nedslagsfelt for drikkevann.

Det er derfor grunn til å tro at næringer som kull- og tjæreproduksjon samt fangstanlegg har eksistert i stort omfang langs øvre marine grense rundt hele Oslo, mens de aktuelle områdene i Maridalen er blant de få, kanskje de eneste som nå viser minner av slik aktiviteter i et så stort omfang. Bevarings- og formidlingsverdien blir derfor tilsvarende høy.

Vi ber derfor om positiv respons fra byene og landets antikvariske myndigheter, og føler saken også er en hastesak ut i fra det nevnte presset områdene er utsatt for.

Med vennlig hilsen

Naturvernforbundet Oslo og Akershus
ved Gjermund Andersen (styreleder)

Lillomarkas Venner
ved Håvard Pedersen (styremedlem)

Historielaget Grefsen, Kjelsås og Nydalen
Ved Tore Faller (leder)